

МЕЛВІЛ ДЬЮІ ПРОФЕСІЯ

Пропонована стаття належить перу американського вченого Мелвіла Дьюї (1851 – 1931), одного батьків сучасного бібліотекознавства. Він заснував першу в світі бібліотечну школу при Колумбійському коледжі (1887), а також Американську бібліотечну асоціацію, професійну організацію бібліотекарів. Найбільшу славу йому як в Новому, так і в Старому світі принесла названа його ім'ям “Децимальна (десяткова) класифікація”. За життя автора вона витримала 12 видань (зараз же є 20-те видання). Децимальна класифікація Дьюї, перероблена П.Отле і А.Лафонтеном, стала основою “Універсальної децимальної класифікації”, що набула широкого міжнародного застосування.

У першому номері нашого часопису, котрий відновлює після довгої перерви професійний бібліотечний орган в Україні, доречно нагадати, що саме Мелвіл Дьюї 1876 року став першим редактором “Американ лайбрері джорнал” (тепер – “Лайбрері джорнал”), який започаткував світову фахову бібліотечну пресу. В журналі за №1 в 1876 р. і було надруковано редакційну статтю вченого про сенс бібліотечної професії. Висловлені Мелвілом Дьюї ідеї про зв'язок бібліотеки і школи, про методичку роботи з книгою, про престиж бібліотекаря–професіонала багато в чому співзвучні нашому часові, новій хвилі українського Відродження, в якому бібліотекар повинен зайняти своє гідне місце. А втім, прочитаємо самого Дьюї, пам'ятаючи, що його думки були висловлені понад 100 років тому!

Настав час, коли бібліотекар може говорити про те, чим він займається, як про свій фах. Навіть можна казати, що прийшли або, ліпше сказати, приходять маси, коли бібліотекарі завойовують все нові й нові сфери для своєї діяльності. Кращим з них притаманні певність і рішучість, що ставить їх у перші ряди діячів освіти. В свою чергу, люди дедалі більше надихаються ідеями, взятими з друкованих видань, з'являється все більше читачів і меншає слухачів. Бібліотекарем треба доводити, що читання набагато краще і дешевше поширювати в бібліотеках, котрі видають книги через абонемент чи в якийсь інший спосіб. Зовсім правом можна також стверджувати, що друковане слово продовжує справляти найбільший вплив на людство і цей вплив найбільше простежується в бібліотеках.

Бібліотеки зажили собі великої поваги і вже чимало було сказано про їх непересічну цінність, хоч ще не повсім подолано розхожу думку, нібито бібліотекар тільки хранитель, зберігач, головний обов'язок якого апобігати пошкодженню й пропажі книжок. Сьогодні має переважати думка, що бібліотекар робить набагато більше. Зараз уже не досить того, щоб за книгами добре оглядати, вміти їх правильно розставляти й швидко виконувати замовлення на книгу, як і надавати поради

щодо вибору найкращої книги з будь-якої дисципліни. Все це необхідно, однак для ідеалу замало. Бібліотекар передусім мусить пильнувати, щоб його бібліотека складалася з найважливіших галузей знань, ретельно враховуючи при цьому потреби читачів. Надалі, вже підібравши такі книжки, він повинен викликати у читачів бажання їх прочитати, надалі намагаючись всіляко полегшити цей процес, вміло навчаючи читачів самостійному і свідомому вибору. Такий бібліотекар обов'язково знайде людей, котрі готові підпасти під його вплив і всіляко сприяти йому. Бібліотекар-ентузіаст, добрий знавець своєї справи, невдовзі зможе впливати на формування кола читання і завдяки цьому – думку цілого загалу.

Сьогодні вже нас не дивує те, що найбільш здібні, ділові, талановиті й ерудовані люди йдуть працювати в публічні бібліотеки. Завдяки цьому меншає пасивних до читання людей і, можливо, невдовзі ми дочекаємось, коли люди будуть юрбитися навколо бібліотеки, нібито це ринок чи великий магазин.

Минули часи, коли в бібліотеках з'являлись тільки випадкові відвідувачі, схожі на екскурсантів, які ніби завітали до покинутого замку чи будинку з привидами. Тепер бібліотеки в цілому не поступаються поштовим відділенням, а їх кількість така, що в будь-якому місті ми вже не запитуємо: “Чи є у вас бібліотека?” , а питаємо: “Де ваша бібліотека?” , як би просили

Переклад зроблено з видання: Dewey Melvil,

The Profession// Library journal— 1969— 15 June — P. 5

показати, де знаходиться школа, пошта чи церква.

Наші провідні просвітителі визнали за бібліотекою великого освітянського чинника, що разом із школою несе людям світло знань. Ясно, що і школа намагається навчити учня вдумливо ставитися до читання, однак ми знаємо, що багато дітей закінчують школи, не оволодівши цим. Вони можуть повторити щось із тексту книги, хоч це і буде тільки бездумне вимовляння слів, подібно до того, як людина, починаючи вивчати іноземну мову, вимовляє слова, не розуміючи їх змісту. Якби школа змогла навчити маси *читати* (курсив Мелвіла Дьюї), вона б зробила велику послугу людству. Діти нижчих класів дуже рано виходять зі школи, змушені починати своє трудове життя, і тому неможливо тримати їх у школах доти, поки вони отримують добру освіту. Школа навчає їх читати, тоді як бібліотека повинна забезпечити їх читанням, яке має продовжити їхню освіту. Таким чином, ми повинні поділити освіту на дві майже однаково важливі частини: безплатну школу і безплатну бібліотеку. Заради інтересів сучасної бібліотеки і тих, хто бажає поширити й збільшити її вплив, і засновується цей журнал. Фундатори його

мають велику віру в майбутнє наших бібліотек і покладають надію на те, що за умов використання найефективніших методів роботи найдосвідченішими бібліотекарями публіка зрозуміє наше головне твердження про те, що безплатна бібліотека стоїть поруч з безплатною школою і що *немає іншої достойної і шляхетної справи (курсив "Бібліотечного вісника")*, ніж *та праця, котру виконує для свого суспільства компетентний і чесний бібліотекар.*

Минув той час, коли бібліотека уподібнювалася музею, а він сам нагадував мишолова серед вкритих пилом книжок, тоді як відвідувач дивився зацікавленими очима на старі фоліанти та рукописи. Тепер, коли бібліотека стала школою, бібліотекар – учителем у найвищому розумінні цього слова, сам читач нагадує умілого робітника, що орудує книгами, як той начинням. Чи стане хтось заперечувати, що таке високе призначення бібліотечної справи само по собі надає можливості назвати її професією?!

Передне слово і переклад з англійської П.Голоб уцького

В.К.СКНАР ЯК ПРОТИСТОЯТИ ІНЕРЦІЇ

Будемо відверті: система підвищення кваліфікації бібліотечних працівників потребує оновлення. Йдеться про набуття нових спеціальних бібліотекознавчих і бібліографічних, психолого–педагогічних, соціально–історичних, художньо–літературних та інших знань. Без цього сьогодні неможливо повноцінно працювати, відчувати себе потрібним суспільству. Звичайно, кожен сам для себе повинен усвідомити необхідність розширення ерудиції, подальшої самоосвіти.

До традиційних форм стаціонарного навчання (лекції, семінари, практикуми, в тому числі і по обміну досвідом, доурсові та післяурсові завдання) в діяльності Інституту підвищення кваліфікації працівників культури Мінкультури України останнім часом дедалі ширше запроваджуються ігри, методи

проблемно–модульного та активного навчання, заняття з використанням відеорольових ігор тощо.

Критичний аналіз педагогічних технологій, методів системного змісту освіти та системогенезу професійної діяльності і перепідготовки кадрів дають змогу зробити висновок про те, що навчально–тематичні плани для окремих категорій слухачів мають будуватися на базі нової педагогічної технології – проблемно–модульному навчанні. Модульність, спрямована на забезпечення мобільності знань бібліотечних працівників, проблемність, орієнтована на розвиток критичного мислення, проблемність, поєднана з модульністю забезпечує гнучкість у застосуванні методів бібліотекознавства і бібліографії.

У процесі курсової підготовки ми використовували такі типи модулів у компактному, зручному вигляді як логічна, продукційна фреймова модель семантичної мережі. Ефективні засоби ущільнення навчальної інформації дають до 20 % економії учбового часу.